

VINKKEJÄ KALASTUKSEN VALVONTAAN

(päivitetty 12.3.2013)

Tämä ohje on tarkoitettu ELY-keskuksen hyväksymille ja vesialueen omistajan valtuuttamille kalastuksen valvojille lisäohjeeksi sekä täydentämään Pohjois-Savon poliisilaitoksen kalastuksen valvonnan toimintaohjetta (liitteenä). Poliisin toimintaohje on laadittu poliisin ja kalatalousneuvonnan yhteistyönä ja se ohjeistaa sekä valvojen että poliisin toimintaa.

Talteenotosta ilmoitus aina poliisille

Mikäli valvonnassa on otettu talteen luvattomia pyydyksiä ja/tai saalista, siitä on aina tehtävä ilmoitus poliisille. Ilmoitus on tehtävä välittömästi talteenoton jälkeen mikä käytännössä tarkoittaa ilmoittamista mahdollisimman nopeasti valvontapäivän päätteeksi (ei vesiltä jokaisen talteenoton jälkeen). Pohjois-Savossa ilmoitukset tehdään ensin poliisin eräyhdyshenkilöille (luettelo poliisin ohjeessa) puhelimitse tai sähköpostilla ja lisäksi lähettämällä tiedot näyttömääräyslomakkeella. Erityisesti silloin, kun valvojat lähtevät liikkeelle "tositarkoituksella" (= tarkoitus on ottaa talteen luvattomat pyydykset ja suoritetaan henkilövalvontaa eli katsotaan kalastus- ja viehekortit), valvojen on syytä olla yhteydessä alueensa eräyhdyshenkilöön ennen valvontamatkalle lähtöä. Samalla kannattaa sopia, minne mahdolliset ilmoitukset tehdään ja tutkintapyyntö (= näyttömääräyslomakkeet) toimitetaan. Eräyhdyshenkilöt ovat periaatteessa käytävissä 24/7 - mutta jos alueesi eräyhdyshenkilöllä on erityinen este, hän ohjaa sinut asioimaan valvontapäivän osalta varahenkilön kanssa. Eräyhdyshenkilöiltä voi kysyä myös ohjeita kesken valvontamatkan kiperissä kysymyksissä. Valvonnan uskottavuus kuitenkin edellyttää, että valvoja osaa asiansa eikä sovittele joka käänteessä poliisille.

Talteen otetusta saaliista päättää aina poliisi

Talteen otetusta saaliista (alamittaiset kalat, rauhoitusaikana pyydyt kalat, luvattoman/talteen otetun pyydyksen mukana tulleet kalat) ja sen kohtalosta tekee ratkaisun aina poliisi (määrää vapautettavaksi, säilytettäväksi tai hävitettäväksi). Mikäli valvonnassa tavataan esimerkiksi rauhoitusaikana rapuja rapumerroissa, niin poliisille tulee asiaa jo tapahtumapaikalta. Muistathan, että rapujen siirto pyyntivesistön ulkopuolelle on kalastuslaissa kiellettyä.

Pyydyksen säilytyksestä ohjeistaa poliisi

Talteen otettu pyydys pitää luovuttaa mahdollisimman pikaisesti poliisin säilytettäväksi. Käytännössä poliisilla ei ole tähän sopivia tiloja ja siksi poliisi ohjeistaa, miten pyydykset tulee säilyttää enintään kuuden kuukauden ajan. Valvojan kannattaa sopia työnantajansa kanssa etukäteen, missä talteen otetut pyydykset säilytetään. Paikka voi sijaita esimerkiksi valvojan, puheenjohtajan tai jonkun muun varastossa. Ellei poliisi ota pyydyksiä omaan varastoonsa, valvoja voi kertoa ilmoitusta tehdessään varastointipaikan osoitteen.

Osakaskunnan on ohjeistettava valvojansa

Kalastuksen valvojan oikeusturva edellyttää, että "työnantaja" eli osakaskunta tai kalastusalue ohjeistaa valvojansa riittävästi ennen valvontatehtävää. Virallisen syytteen alaiset asiat (kalastus- tai viehekortin puuttuminen, alamittaiset kalat, rauhoitusaikana pyydyt kalat) ovat asioita, joista tehdään pääsääntöisesti aina ilmoitus poliisille. Sen sijaan pyydysten puutteellinen merkitseminen (vääränlaiset kohot) tai kalastajan yhteystietojen puuttuminen antavat oikeutuksen talteen ottoon, mutta työnantaja voi ohjeistaa antamaan näissä tapauksissa vain huomautuksen, koska laki on vielä näiltä osin nuori. Kun merkintäpyykälät ovat vielä uusia, valvojan ei kannata lähteä tulkitsemaan sitä, onko pyydys "vesiliikennealueella" vai "alueella, jolla vesiliikennettä ei pääsääntöisesti harjoiteta". Tulkinnanvaraisuudesta johtuen pyydyksiä ei tämän perusteella yleensä ole syytä ottaa talteen. Jos pyydykset on valvojan mielestä merkitty selvästi väärin, niin siitä voi tuki jättää huomautuksen kalastajalle. Vain selvästi vaaraa aiheuttavissa tapauksissa pyydykset otetaan talteen.

Mikäli osakaskunta ohjeistaa ottamaan luvattomat talteen, osakaskunnalla on oltava valmius vaatia rangaistusta luvattomasta kalastuksesta. Eli käytännössä, kun valvoja ottaa pyydykset talteen ja ilmoittaa niistä poliisille, niin osakaskunnan on otettava yhteyttä samaan poliisiviranomaiseen ja vaadittava rangaistusta luvattomasta pyynnistä. Koska kyse on asianomistajarikoksesta, asia ei

etene ilman osakaskunnan rangaistusvaatimusta esitutkintaan. Jos esitutkintaa ei tule, pyydykset on palautettava viivytyksettä kalastajalle.

Osakaskunnan on ilmoitettava valvontavaltuus

KL 98 § 2 mom mukaisesti "Kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja ja kalastusoikeuden haltija ovat velvollisia ilmoittamaan valtuutuksen sisällöstä ja voimassaoloajasta kahden kuukauden kuluessa valtuutuksen voimaantulosta sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueeseen valtuuttajan alue pääasiallisesti kuuluu". Valvojan on syytä tarkistaa työnantajaltaan, että valvontavaltuus on toimitettu ELY:yyn. Ilmoitusta varten löytyy valmis lomake Kalatalouskeskuksen kotisivuilta osoitteessa www.muikkusuomi.fi => Pohjois-Savo => Lomakkeet.

Tarkkana näyttömääräystä täytettäessä

Täytä poliisille menevä näyttömääräys-lomake huolella ja tarkasti. KL 104a § mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa asetuksella näyttömääräyslomakkeen sisällön. Ministeriö ei ole vielä saanut asetusta aikaiseksi, joten toistaiseksi on käytettävä vanhaa Kalatalouden Keskusliiton lomaketta. Sen painos on kuitenkin loppunut ja toivottavasti uusi lomake saadaan käyttöön viimeistään sulille vesille.

Kirjaa näyttömääräykseen aina tarkka tarkastustapahtuman aloitusaika. Kalastus- tai viehekortin puuttumisen osalta poliisin on pystyttävä toteamaan tarkastusajankohta tarkasti. Nykyisin maksut voidaan maksaa mobiilisti vaikka kalastusveneestä heti tarkastuksen jälkeen. Jos näyttömääräyksessä ei ole merkitty tarkasti tapahtuma-aikaa ja asiakas käy näyttämässä poliisille saman vuorokauden aikana lunastetun kortin, poliisi ei voi puuttua asiaan ja rikesakko jää kirjoittamatta.

Valvojien kortit ovat tulossa

Maa- ja metsätalousministeriö sai vuoden 2012 lopulla vahvistettua kalastuksen valvojan kortin ulkoasuun. Pohjois-Savon ELY ilmoitti pari viikkoa sitten, että heiltä lähti ensimmäinen korttitilaus (kesäkuun 2012 alussa tentin hyväksyttävästi suorittaneet valvojat) eteenpäin, joten kortit ovat tulossa. Siihen asti toimitaan esittämällä asiakkaalle ELY:n kokeen hyväksymistodistus.

Ohjeita ja vinkkejä käytännön valvontaan

1. Jos pyydykset otetaan talteen, valvojan on aina jätettävä mahdollisuuksien mukaan talteenotto-paikalle tiedot talteen ottajasta sekä pyydyksen tai kalastusvälineen säilytyspaikasta, jos niiden haltija ei ole läsnä talteenottotilanteessa. Tähän voi käyttää valmista viestimerkkiä. Erilaisia valvontaan liittyviä viestimerkkejä voi tilata kätevästi Kalatalouden Keskusliiton nettimyynnistä osoitteessa www.ahven.net.
2. Kun valvoja tarkastaa pyydyksiä, niin myös tarkastettuun pyydykseen on aina jätettävä tarkastuksen tekijän nimi ja yhteystiedot, vaikka kaikki olisikin ollut kunnossa.
3. Ennen valvontamatkalle lähtöä kannattaa laittaa muistiin kalastuskortin (FI47 5000 0121 5028 42 alkuvuodesta 2013 myös FI17 1660 3000 1014 96) ja Itä-Suomen läänin viehekalastusmaksun (FI82 5000 0121 5028 91 alkuvuodesta 2013 myös FI67 1660 3000 1066 10) maksujen tilinumero. Joskus on tavattu kotikoneella maksettuja kortteja, joissa maksutositteen kaikki muut tiedot ovat kyllä oikein, mutta maksuyhteytenä tyttöystävän tilinumero.
4. Ennen valvontamatkalle lähtöä kannattaa tehdä itselleen myös muistilappu ikärajoista. Eli minä vuonna on syntynyt henkilö, joka on alle 18-vuotias ja 65 vuotta täyttänyt. Maksun suorittamisen tarpeen ratkaisee lopulta syntymäpäivä. Kalastajan on oltava tarkastuspäivänä alle 18 vuotias tai täyttänyt 65 vuotta.
5. Muistetaan aina, että valvoja kohtaa asiakkaan ja todennäköisemmin maksavan asiakkaan - joka on siis pääsääntöisesti aina oikeassa. Siksi valvontatilanteeseen ei koskaan mennä sellaisella asenteella, että kyseessä on potentiaalinen rikollinen. Muistetaan myös se, että valvojan tehtävänä on valvonnan ohella neuvoa ja opastaa. Jos toki selviin väärinkäytöksiin puututaan jämäkästi mutta asiallisesti. Asiaan kuuluu myös se, että asiakkaalle kerrotaan mikä meni pieleen, mitä nyt tapahtuu ja mitä tilanteesta todennäköisesti seuraa. Valvontatapahtuma päätetään aina kohteliaaseen hyvän päivänjatkon toivotuksiin - vaikka asiakasta olisi jostain jouduttu huomauttamaan.